

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

факультет медико-фармацевтичних технологій

кафедра косметології і ароматології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **БОРОТЬБА З ВИПАДІННЯМ ВОЛОССЯ В УМОВАХ
КОСМЕТОЛОГІЧНОГО ЗАКЛАДУ**

Виконав: здобувачки вищої освіти групи

ТПКЗ 18м (5,5) – 01а

спеціальності: 226 Фармація, промислова

фармація, освітньої програми Технології

парфумерно-косметичних засобів

Діана РОДРІГЕС ЕРНАНДЕС

Керівник: доцент закладу вищої освіти

кафедри косметології і ароматології, к.фарм.н.,

доцент

Тетяна МАРТИНЮК

Рецензент: доцент закладу вищої освіти

кафедри клінічної лабораторної діагностики,

к.мед.н., доцент

Лариса КАРАБУТ

Харків – 2024 рік

АНОТАЦІЯ

Незважаючи на багаторічні дослідження випадіння волосся, патогенез цього поширеного захворювання як і раніше не є ясним до кінця. Проте, практикуючим фахівцям важливо приймати певні рішення у виборі методу і тактики терапії, а також зуміти оцінити і застосувати розроблені методики. Питання медикаментозного лікування випадіння волосся сьогодні активно вивчаються. При всьому різноманітті сучасних засобів, щоб уникнути поліпрагмазії і для досягнення найкращих клінічних, естетичних і психологічних результатів необхідно вибрати правильний алгоритм лікування з урахуванням етіопатогенезу.

Ключові слова: випадіння волосся, корекція, косметологічні заклади.

ANNOTATION

Despite many years of research on hair loss, the pathogenesis of this common disease is still not fully understood. However, it is important for practicing specialists to make certain decisions in choosing the method and tactics of therapy, as well as to be able to evaluate and apply the developed methods. Issues of medical treatment of hair loss are being actively studied today. With all the variety of modern means, in order to avoid polypharmacy and to achieve the best clinical, aesthetic and psychological results, it is necessary to choose the correct treatment algorithm taking into account etiopathogenesis.

Keywords: hair loss, correction, cosmetology institutions.

Зміст

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗКРИТТЯ ПРОБЛЕМИ ВОЛОССЯ В НАУКОВІЙ ТА СПЕЦІАЛЬНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	5
1.1. Розкриття будови волосся в науковій літературі.....	5
1.2. Життєвий цикл волосся	11
1.3. Типи волосся та догляд за ними	13
1.4. Колір волосся.....	16
1.5. Миття волосся.....	19
Висновки до I розділу	23
РОЗДІЛ II. АСПЕКТИ РОЗКРИТТЯ НАУКИ ТРИХОЛОГІЇ.....	24
2.1. Трихологія як наука, що пов'язана з проблемами волоссям	24
2.2. Захворювання волосся	25
2.3. Випадіння волосся: ознаки, причини	31
2.4. Проблема лупи на волоссі	34
Висновки до II розділу.....	38
РОЗДІЛ III. КОСМЕТОЛОГІЧНІ ПРОЦЕДУРИ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ТА ДОГЛЯДУ ЗА ВОЛОССЯМ	39
3.1. Косметичні вироби по догляду за волоссям.....	39
3.2. Апаратні методи діагностики по догляду за волоссям	39
3.3. Косметичні процедури при захворюваннях волосся.....	44
Висновки до III розділу	47
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ.....	54

ВСТУП

Актуальність теми. Волосся – прекрасний дар природи, природна краса зовнішності. Будь-яку людину можна назвати симпатичною, якщо в неї гарне волосся і чарівна посмішка. Посміхатися ми вчимося самотійно. А от повернути волоссяю загублений блиск, шовковистість складно, тому краще із самого початку доглядати за ним правильно.

Мати гарне волосся дуже важливо для будь-якої людини. Але варто пам'ятати, що краса волосся нерозривно пов'язана із їх здоров'ям. Для того щоб мати здорове, міцне волосся, яке буде радувати як їх власницю, так і оточуючих її людей, за волоссям необхідно регулярно доглядати [22].

Засоби по догляду за волоссям та шкірою голови з антибактеріальними властивостями користуються суттєвим попитом на ринку косметичної продукції. Насичений ринок вимагає нових підходів до розробки рецептури таких засобів, зокрема введення компонентів, які б сенсифілізували властивості один одного та проявляли полі функціональні властивості [27, 2 с.].

Об'єкт дослідження – розкриття в косметології та перукарській справі проблеми волосся людини.

Предмет дослідження – висвітлення проблеми по догляду за волоссям людини.

Мета роботи – методологічні основи розкриття проблеми боротьби за волосся.

Завдання дослідження:

- Ознайомитися з науковою та спеціальною літературою по темі дослідження;
- Розкрити будову, класифікацію та типи волосся, її життєвий цикл, причини виникнення косметологічних хвороб волосся, розкриття правильного догляду за волоссям;
- Зробити аналіз сучасних косметологічних процедур для зміцнення та догляду за волоссям.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗКРИТТЯ ПРОБЛЕМИ ВОЛОССЯ В НАУКОВІЙ ТА СПЕЦІАЛЬНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

1.1. Розкриття будови волосся в науковій літературі

Зазвичай всі цікавляться тим, як зробити волосся сильним і блискучим за допомогою шампуню або іншого засобу, і набагато менше задаються питанням, що таке волосся або з чого воно складається [15].

Прагнення бути привабливим – лише одна з характеристик сучасної людини. Ретельному огляду та оцінці протилежної статі підлягає усе: обличчя, фігура, хода, одяг, волосся... Статистика відводить волоссю шосте місце в цьому списку. А психологи стверджують, що саме зачіска створює неповторний образ жінки. Довге волосся було і залишається символом жіночності, спокою і покірності. Природно, що значна кількість моделей і акторок носить довге волосся. Більшість жіночого населення планети надає перевагу довговолосим чоловікам, яких жінки вважають більш інтелегентними, розумними й самовпевненими.

Краса волосся значною мірою залежить від самопочуття людини. Наше волосся – барометр власного здоров'я. Коли ми бадьорі й життєрадісні, наше волосся струменіє як шовк, лягає красивими хвилями і слухняно підкорюється гребінцю. Але коли ми втомилися, застудилися, роздратовалися, волосся платить нам сповна. Шкіру можна сховати під макіяж. Волосся видасть нас, так би мовити, з головою [6].

Волосся – це складова частина захисного покриву. Волоссяний покрив захищає від ушкодження й охолодження.

Основна функція волосся полягає у захисті органів від впливу зовнішнього середовища. Велику роль волосся грає у естетичному вигляді людини. Розташування волосся нерівномірно і залежить від статі, віку, національності й інших особливостей. Волосини являють собою рогові утворення [42].

Якщо говорити про довжину – довге, здорове та блискуче волосся ніколи не втратить своєї популярності. Існує думка, що часта стрижка

волосся робить більш здоровими, а також змушує його рости швидше. Стрижка волосся тільки робить його коротшим, ніяк не впливаючи на майбутню довжину. Потенційна довжина і товщина волосся залежить від стану коріння, що більшою мірою закладається генетично і не залежить від втручання ззовні.

Хороший вигляд волосся визначається здоровими волосяними фолікулами, що знаходяться під поверхнею шкіри. Тому саме харчування фолікулів призводить до поліпшення зовнішнього вигляду волосся. Значить, якщо у вас не пошкоджені кінчики волосся, то єдиною причиною стрижки волосся повинно бути ваше бажання виглядати інакше.

Людина кожен день втрачає в основному 90-160 волосинок. Їх число постійно варіюється, так як відбувається природний процес оновлення. Кількість випалих волосинок залежить від індивідуальних особливостей людини. У середньому норма становить 50-150 одиниць волосся за день.

Для процесу оздоровлення волосся немає певної пори року чи часу, його здоровий вигляд та краса залежить від внутрішнього стану організму людини [14].

У шкірі голови і тіла знаходиться безліч крихітних волосяних мішечків – фолікулів, з яких росте волосся. Фолікули закінчуються потовщенням – цибулиною, в якій знаходиться волосяний сосочок, що складається з густого сплетіння нервових волокон і судин, що насичують волосся всім необхідним. У волосяному сосочку постійно утворюються нові клітини, які просуваються по ньому вгору і виходять назовні через отвір в шкірі – пору. Саме ця частина волосини, яка знаходиться під шкірою, – корінь – є живою, а саме волосся, що росте поверх шкіри – не живою.

Людина народжується на світ вже з фолікулами всіх волосин, які будуть з'являтися на голові. Від зміни щільності фолікулів залежить ріст волосся і їх тип. Практично жоден фолікул не зруйнується, якщо процес росту волосся буде протікати нормально. Первинний волосяний покрив з'являється вже у плода, що знаходиться в утробі матері. Він зникає

поступово після народження, переходячи в пушок, який потім замінюється довгим і жорстким волоссям.

Курчавість волосся залежить від форми цибулини. З круглих цибулин виростає пряме волосся, з овальних – кучеряві або хвилясті, з цибулин в формі квасолини виходять кучеряві, жорсткі. У розрізі волосся має три шари – зовнішній – кутикулу, серединний м'який – медулла, і корковий.

Кутикула – лускатий шар, тонкі, плоскі, ороговілі клітини, що складаються з білка – кератину. Кутикула – верхній шар волосся. Він складається з 6-10 шарів, подовжених ороговілих пластиноподібних клітин, які за типом черепиці накладаються один на одного у напрямку від коренів до кінців. Кутикула насамперед має захисну функцію. Саме цей шар відповідає за блиск та шовковистість волосся [2].

Медулла – м'яка речовина, в повному обсязі ороговілі сплюснені круглі клітини, які з віком розщеплюються, що і робить волосся тонким і ламким. Корковий шар, що складається з ороговілих клітин, забезпечує волосю пружність і еластичність. Його маса досягає 90% загальної маси волосся. У корковому шарі знаходиться барвник – пігмент, званий меланін. Він буває чорний, жовтий, рудий. Колір волосся окремої людини залежить від того, як поєднуються ці кольори в складі волоса. Меланін не розчиняється у воді, але досить добре розчиняється в лугах, кислотах, окислювачах, що і дає можливість змінювати колір волосся штучним шляхом.

Медула – це стрижень волосся, який складається з 2-4 шарів, що не ороговіли клітин кубічної форми. Медула відповідає за терморегуляцію, об'єм і надає силу волосю. У наш час медула у багатьох переривчаста чи відсутня взагалі. Раніше, коли цивілізація не була така розвинена, волосся зігрівало в холодні часи і захищало від спеки. Наприклад, у індіанців медула була дуже міцною [9].

Кератин – білкове з'єднання, захисний шар волосини, що утримує блиск і дає мастило волосю, що виділяється сальними залозами, які прикріплені до волосяного мішечка. Поєднання кератину і меланіну визначає

різні якості волосся конкретної людини – колір, еластичність, міцність, здатність утримувати вологу, здатність до фарбування і багато іншого. Саме на кератин і впливають багато сучасних косметичних засобів для волосся, що розробляються фахівцями з метою зберегти природну структуру волосся, поліпшити її, а у випадках її порушення – відновити.

Кератин побудований у вигляді спіралі. Окремі ланцюжки кератину скріплені поперечно численними зв'язками (дисульфідними містками), що надає їм додаткової міцності. Дисульфідні містки відіграють важливу роль у хімічній завивці та випрямленні.

При хімічній завивці волоссям надають необхідну форму (за допомогою кашлюк) руйнуючи дисульфідні містки, а потім волосся підсушують феном, при цьому утворюються нові містки, які фіксуються, що дозволяє зберегти нову форму зачіски на тривалий час.

Щоправда, внаслідок хімічної обробки волосся: фарбування, блондування, хімічної завивки тощо, кількість кератину різко знижується, що може призвести до різноманітних проблем.

Меланін – натуральний пігмент волосся, він містить два пігменти:

- а) еу-меланін,
- б) фео-меланін,

Крім цього у волоссі присутні дрібні бульбашки повітря.

Колір волосся залежить від кількості того чи іншого пігменту, а також кількості повітря, який «розбавляє» пігмент.

Чим більше еу-меланіну у волоссі, тим темніший колір волосся і, навпаки, у світлому волоссі еу-меланін практично відсутній, на його місці переважають бульбашки повітря.

Наприклад, сиве волосся замість пігменту містить молекули кисню, тому його важче профарбувати, ніж інше волосся.

Якщо розглянути молекули еу-меланіну під мікроскопом, ми побачимо три основні кольори: синій, червоний, жовтий.

Коли ми освітлюємо волосся, в першу чергу розчиняються сині

молекули, вони відповідають за глибину та холодність тону. Це найслабкіші молекули. Саме попелясті відтінки найшвидше вимиваються з волосся, оскільки в основі містять синій пігмент.

Червоні молекули відповідають за яскравість та насиченість кольору.

Жовті – найстійкіші, погано освітлюються, відповідають за яскравість кольору.

Фео-меланін, молекула невеликого розміру, округлої форми жовтого та червоного кольору. Фео-меланін розсіяний пігмент, дрібніший, він відповідає за тло освітлення.

Молекулу феомеланіну ми не руйнуємо, а освітлюємо до певного рівня та проводимо нейтралізацію небажаних відтінків. Якщо ми зруйнуємо феомеланін, то зруйнуємо структуру волосся [9].

З хімічної точки зору волосся являє собою складне з'єднання, що складається з кисню, вуглецю, азоту, водню і сірки. У процентному відношенні найбільше в волоссі міститься вуглецю – майже 50%. Чим волосся товстіше, тим його менше. Найтовстіше волосся – руде, найтонше – світле. У брюнетів товщина волосся середня. У блондинів на голові близько 140 000 волосин. У бороді кількість волосся в 5-6 разів менше, ніж на голові. Волосин на віях: 150-200 на верхній повіці, на нижній вони рідше: 75-100 волосин.

Тривалість життя волосся – приблизно чотири роки. Швидкість росту волосся в день в середньому становить 1/2 мм. Максимальна довжина волосся, якщо не брати до уваги виняткові випадки, 80 см. У старості ріст волосся сповільнюється. Що стосується швидкості росту волосся на інших ділянках тіла, то дуже швидко росте волосся на бороді і дуже повільно на бровах.

З ряду причин волосся випадає. Після кожного розчісування на гребінці залишається невелика кількість волосся (30-40), що вважається цілком нормальним явищем. На голові випадання волосся відбувається кожні 2-4 роки [22].

Фактори, що впливають на стан волосся: догляд за волоссям; спосіб життя; особливості харчування; дія температурних змін (сонце, переохолодження тощо); стан нервової системи, стресові ситуації (чим частіше людина переживає стрес, тим повільніше у неї росте волосся); порушення обмінних процесів в організмі; вікові особливості (з віком волосся втрачає пігменти міцність).

Куріння, алкогольні напої, шкідлива їжа, різні захворювання можуть сповільнити ріст волосся. Іноді, щоб прискорити ріст волосся, досить просто усунути всі ці чинники – перестати курити, почати правильно харчуватися та зайнятися спортом.

Крім цього, на стан волосся впливають спека і вітер, жорстка водопровідна вода, укладання гарячим феном, фарбування, хімічні завивки. Все це може призвести до того, що воно стане ламким, слабким, тьмяним, почне випадати, шкіра голови стане сухою, з'явиться лупа [19].

На швидкість росту волосся впливає безліч зовнішніх і внутрішніх факторів. Пропонуємо розділити їх саме на ці дві категорії і подивитися, на які з цих факторів ми можемо вплинути.

Внутрішні чинники:

- спадковість: швидкість росту волосся ви можете успадкувати від батьків;
- гормональний фон: у разі гормонального збою ріст волосся може сповільнитися;
- харчування: раціон, багатий вітамінами та мікроелементами, позитивно впливає на швидкість росту волосся;
- режим дня: недолік сну і відпочинку може негативно позначитися на інтенсивності росту волосся;
- фізична активність: регулярні заняття спортом прискорюють всі процеси в організмі (в тому числі і зростання волосся), а сидячий спосіб життя, навпаки, уповільнює їх;
- стрес: на швидкість росту волосся безпосередньо не впливає, але

може посилити інтенсивність випадання волосся або викликати зниження їх якості.

Зовнішні чинники.

- догляд за волоссям та шкірою голови: чим більше уваги ми приділяємо своїм локонам, тим охочіше вони ростуть;
- головні убори: занадто тісні шапки і хустки можуть знижувати швидкість кровотоку в шкірі голови і тим самим сповільнювати зростання волосся;
- занадто сухе повітря: недолік вологи може привести до того, що ріст волосся сповільниться [18].

1.2. Життєвий цикл волосся

У середньому волосся зростає на 1 см. на місяць; нормою вважається, якщо за добу випадає до 100 волосся. Товщина волосся залежить від віку людини, кольору волосся і від приналежності до тієї чи іншої раси. Найбільш товсте і жорстке волосся у монголоїдної раси, у дорослої людини товщина волосся – 70-100 мк., У літніх-50-70 мк. Найтовстіше волосся у рудих (до 100 мк.), найтонше у блондинів (50), в середньому кількість волосся у людини 100-150 тисяч.

У цибулини відбувається зростання волосся. Там є спеціальні клітини, здатні до поділу. Це досконала лабораторія, до якої судинами волоссяного сосочка поставляються поживні речовини: мікроелементи, вітаміни, амінокислоти, ліпіди і так далі, додається пігмент, волосся змащується секретом сальної залози.

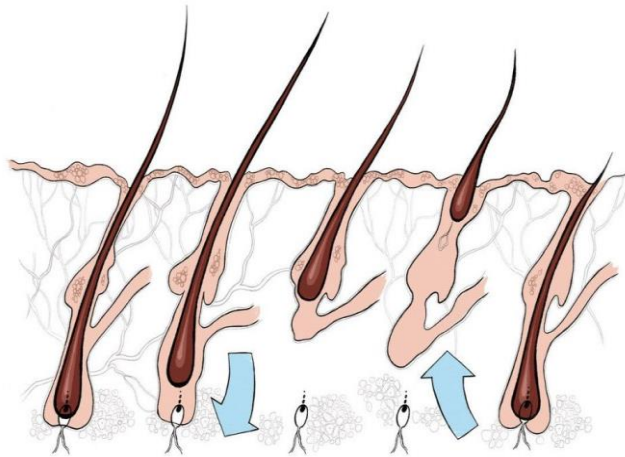

Рис. 1.1. Фази росту волосся

Життєвий цикл волосся складається з трьох фаз. У кожен з цих періодів з волосом відбувається безліч дивовижних речей!

Анаген – фаза зародження і росту волосини. Майже 85% волосся знаходиться на цій стадії. Її тривалість варіюється від 3 до 6 років. У цей період волосся зароджується і формується в фолікулі, отримуючи всі необхідні властивості, а потім піднімається над кордоном шкірного покриву і продовжує рости вже в зовнішньому середовищі [1].

Катаген – фаза, під час котрої волосина припиняє рости та починає відходити від сосочка. Близько 1% волосся знаходиться в цій фазі. Перехідна стадія, що займає пару тижнів, протягом якої поступово атрофується волосяний сосочок – той самий, який відповідає за харчування волосяної цибулини. І оскільки постачання волоса корисними елементами припиняється, волосся переходить в свою останню фазу.

Телоген – остання фаза життєвого циклу волосся, під час якої волосся повністю виходить з фолікула під тиском нової волосини, яка росте. Ця фаза включає близько 14% волосся. Тривалість складає приблизно 2-3 місяці [20].

Цю фазу називають періодом сну: кровопостачання волосяної цибулини припиняється, волосся випадає сам або віддаляється механічно: наприклад, під час розчісування або миття голови. Як тільки це відбувається, сосочок «прокидається» і починає брати участь у формуванні нового волоса на місці випав. Якщо ви здорові і добре себе відчуваєте, до 90% наших

волосся знаходиться в першій стадії – у стадії анагена. Тобто більша частина шевелюри прямо зараз активно зростає. Лише 1-2% волосся знаходиться в катагеновій (перехідної) стадії, і не більше 15% заснули і готуються випасти при першій нагоді (той самий телоген) [1].

Отже, волосся не росте все життя від народження людини і до його смерті. Нові волосся народжуються, а старі при цьому відмирають протягом усього життя людини. І те, що волосина випала з цибулиною – це лише свідчення того, що вона вже віджила свій термін і на її зміну повинна прийти нова волосина, але тільки в тому випадку, якщо фолікул волосся здоровий [44].

1.3. Типи волосся та догляд за ними

Волосся може бути коротким або довгим. Але довжина волосся не є показником його здоров'я. Нормальне волосся, будь-якої довжини виглядає добре навіть 3-4 дні після останнього його миття, не справляючи враження брудного або неохайного, зберігає блиск і пружність.

Для ефективного догляду за волоссям важливо правильно визначити його тип. Розрізняють сухе, жирне, нормальне та змішаний типи волосся [19].

Волосся класифікують за ступенем жирності: розрізняють сухі, нормальні, жирні та змішані типи волосся. Крім того волосся ділять на м'які і жорсткі, тонкі і товсті, прямі і кучеряві, світлі і темні, здорові та виснажені.

Більшість чоловіків не заморочуються з цього приводу, купуючи перший-ліпший шампунь в магазині або використовують шампунь коханої. Це абсолютно неправильний підхід, адже різні типи волосся потребують різного догляду, враховуючи їх особливості та структуру. Тому, невідповідний засіб для догляду не може якісно очищати ваше волосся і не дасть хороший результат, що в подальшому негативно вплине на зовнішній вигляд зачіски. Крім того, не «ваш» шампунь може стати причиною появи лупи, тьмяного, ослабленого волосся та призвести до випадіння. Також, чоловічі шампуні частково відрізняються від жіночих інгредієнтами і

пропорціями активних компонентів у складі, оскільки у сильної статі шкіра щільна, більш пружна, частіше схильна до жирності і має інший показник рН.

Щоб підібрати необхідний шампунь, для початку потрібно визначитись з типом вашого волосся [45].

Рис. 1.2, Різні типи волосся.

Найважливішою для правильного догляду є класифікація за жирності.

Жирне волосся. Якщо сальні залози шкіри голови надто активні, то волосся дуже швидко просочується жиром і виглядає неохайно. Для жирного волосся характерні тьмянний блиск, швидке злипання і відчуття жирності на дотик.

Більшість жінок переконана: що частіше миєш волосся, то жирнішим ставатиме шкіра голови. Насправді це один із найпоширеніших міфів у трихології. Правда в тому, що мити волосся варто тоді, коли воно забруднилося – хоч і щодня, якщо це потрібно.

Для цього важливо підібрати правильний засіб. Віддавайте перевагу лужному шампуню: він ефективно видалить надлишки шкірного сала [48].

Нормальне волосся. Якщо протягом декількох днів після миття голови ваше волосся виглядає чистим, блищить на сонці, не електризується і добре розчісується, значить, у вас нормальний тип волосся.

Нормальне волосся насамперед слід щодня розчісувати чистою щіткою, починаючи з потилиці й у напрямку до чола. Вказівок, як часто

потрібно мити волосся, не існує, але його треба мити в міру забруднення, що залежить від чистоти навколишнього середовища. Для того, щоб волосся залишалось здоровим, за ним треба систематично доглядати, «підгодовувати» вітамінами, використовувати якісний шампунь. При митті волосся шампунем у воду для ополіскування не потрібно нічого додавати. Але якщо волосся все-таки ополоснути водою, що містить лимонний сік чи столовий оцет (сік половинки лимона або ж 1 столову ложку оцту на 1 літр води), то це оживить колір волосся і підсилить його блиск.

Сухе волосся виглядає тьмяним, швидко плутається, січеться, погано розчісується.

Надмірна сухість волосся виникає через занадто «слабку» роботу сальних залоз або через неправильний догляд за волоссям. Такий тип волосся вимагає інтенсивного живлення та зволоження. Тож і шампунь варто обирати дуже ретельно. Він має бути максимально делікатним, з нейтральним Рh-балансом та мінімумом активних речовин, що створюють ту саму приємну пишну піну.

Пост-догляд для сухого волосся особливо важливий. Після кожного миття потрібно застосовувати бальзам і принаймні раз на тиждень – маску. Пам'ятай, що наносити зволожувальні засоби, як-от кондиціонери й маски, варто на нижню третину волосся, не зачіпаючи корені. Користуючись феном чи плойкою, не забувай регулювати температуру та вмикати найм'якші режими. Придбай засоби для термозахисту – вони зменшать негативний вплив на волосся [47].

Волосся змішаного типу. Змішаний тип волосся буває зазвичай при довгому волоссі. В цьому випадку жирові залози не можуть «забезпечити змазування» по всій довжині волоса. При цьому типі волосся біля коріння жирніє, а кінці пересушується, плутається та січеться [38].

Володаркам такого волосся варто дати єдину пораду: не бійся експериментувати. Чергуй шампуні різної дії: один раз на тиждень застосуй засіб, що очищує шкіру голови, а згодом – шампунь, що доглядає за волоссям

та краще його живить. Таким чином, можна знайти ідеальний для себе «рецепт».

Жирність волосся залежить від генетичних особливостей. Але це не постійна характеристика, вона може змінюватися під впливом гормональних, вікових змін, зміни харчування та зміни стану здоров'я. Про це потрібно пам'ятати, щоб коригувати догляд за волоссям [35].

1.4. Колір волосся

Колір волосся залежить від багатьох факторів, головними з яких є генетичні та ендокринні. Колір волосся залежить від кількості барвника – пігменту, який знаходиться в клітинах коркового шару волоса, і від кількості повітря, яким «розбавлений» пігмент. Визначальну роль відіграють два пігменту: еумеланін (чорно-коричневий колір) і феомеланін (жовто-червоний), поєднання яких дає всю гаму колірних відтінків. Ці пігменти синтезуються спеціальними клітинами (меланоцитами) тільки по генетичній програмі [32].

Активність меланоцитів нерівномірна по масі волосся, тому окремі волоски одну людину розрізняються за кольором, що і додає волосся природний вигляд, який відрізняється від виду рівномірно фарбованого волосся. Згодом активність клітин, що виробляють пігмент, падає, і волосся виростають незабарвленими, тобто сивим.

Для визначення кольору волосся створені спеціальні шкали з прямого природного або штучного волосся. У даний час застосовується розроблена В. В. Бунака шкала, заснована на точному визначенні різних відтінків з розбивкою по довжині хвилі всієї гами кольоровості на три ряди: червонувато-оранжевий, жовтувато-оранжевий і попелястий. Також колір волосся визначають за допомогою спектрофотометрії відбитого світла або колорометрією розчинів з пігментними витяжками.

1. У повсякденному розумінні виділяють блондинів (попелясті, золотисті, русяве), рудих і темних (брюнетів, шатенів) людей [31].

Рис. 1.3 Білий колір волосся у чоловіків і жінок

Брюнетами називають людей з чорним кольором волосся. Брюнети мають відтінки від яскраво-чорного до темно-коричневого.

Рис. 1.4. Чорний колір волосся у чоловіків і жінок

Шатени мають відтінки від темно-русявого до каштанового.

Переважання гранул феомеланина надає волосся рудий колір (найбільш однорідною і «чистий», завдяки мінімуму змішування пігментів).

Рудий колір волосся також нерідко ставав причиною забобонів. У кельтській міфології відьми найчастіше зображувалися саме з рудим волоссям, завдяки чому в європейській культурі рудий колір волосся у жінок довгий час міцно асоціювався з відьмами. Однак підтверджень того, що жінки з рудим кольором волосся піддавалися особливим переслідуванням з

боку «мисливців за відьмами», немає. Яскраво-рудий колір волосся у жінок досі асоціюється з екстравагантним характером, або з чимось таємничим або містичним.

Рис. 1.5. Рудий колір волосся у чоловіків і жінок

Зустрічається в Європі (Польща, Білорусь, Україна, Україна, Німеччина).

Підрозділяється на: світло-русявий (темний блондин), середньо-русявий (дуже темний блондин) і темно-русявий (світлий шатен).

Слово «блондин» відноситься до людей, волосся яких має жовтий, білий, сірий колір або їх відтінки. У ряді південноєвропейських мов сюди ж відносять світло-коричневий колір, званий русявим. Блондини зустрічаються найбільш часто серед жителів північної, західної, центральної та східної Європи).

Сріблястий або білий колір волосся, приходить з віком.

Як правило, з віком, або під впливом внутрішніх факторів, волосся змінює свою структуру. Порушується вироблення меланіну, з'являється велика кількість повітряних бульбашок. В результаті волосся набуває сріблясто або жовтувато-білий відтінок. Тепер фахівці стверджують, що не тільки блондинки змінюють колір волосся завдяки перекису водню: всі клітини людського волосся виробляють крихітні частинки перекису водню, і чим старше ми стаємо, тим більше речовини виробляється. Таким чином волосся знебарвлюються зсередини і стає сірим, а потім повністю білим. Експерти зробили це відкриття, вивчаючи клітинну культуру волоссяних

фолікулів. Було зафіксовано, що накопичення перекису водню викликано скороченням ферменту, що сприяє розпаду перекису водню на воду і кисень. Волосяні фолікули не можуть відшкодувати збиток, заподіяний перекисом водню, за низького рівня ферментів, які зазвичай виконують цю функцію (ферменти MSR A і B).

Деякі блондини після тридцяти років значно темніють.

Після 20-30 років волосся можуть поступово втрачати пігментацію, з'являється сивина. Посивіння відбувається в результаті припинення продукції меланіну. Втрата пігменту починається з тієї частини волосся, яка ближче до кореня. Якщо волосся остаточно випадає, людина стає лисою [30].

1.5. Миття волосся

Шампунь розводять водою кімнатної температури і розділяють на дві частини. Половина шампуню наноситься на змочене водою волосся і ретельно розтирається. При першому митті утвориться мало піни, тому що спочатку тільки розчиняється шкірний жир і видаляється з волосся бруд. Потім волосся ополіскують і наносять на нього розчин шампуню, що залишився. При другому митті утвориться пишна піна, яку треба залишити на волоссі на 3-4 хвилини, легко масажуючи при цьому шкіру голови. Волосся, особливо довге, слід починати мити з кінцю, поступово переходячи до коренів. Потім шампунь змивають водою (температура води повинна бути приблизно 31°C) і, нарешті, волосся ополіскують ще раз більш прохолодною водою. Після ополіскування волосся просушують м'якими рухами рушником.

Рис. 1.6. Миття волосся.

Ознайомимося з правилами миття волосся.

1. Кількість разів миття волосся

Ні, краще забудьте всі цифри, які ви чули раніше. Єдина правильна відповідь – по мірі необхідності. Підібрати універсальне правило просто неможливо, тому що кожен організм працює у своєму індивідуальному режимі. Але якщо вам оптимально мити голову, наприклад, раз у два дні – це не назавжди. На частоту миття впливають зміни гормонального фону, способу життя, харчування і навіть екологія.

Складніше тим, у кого волосся схильне до жирності. Нібито логічно просто частіше його мити, але на ділі буває так, що миєш частіше, а воно лише швидше брудниться. Ось три простих правила, які все змінять:

1. Зосередьтесь не на частоті, а на регулярності. Без чіткого графіку сальні залози іноді будуть проявляти надмірну активність, що вкрай небажано.

2. Ніколи не користуйтеся засобами для іншого типу волосся. Навіть якщо вони класно пахнуть і також чимось корисні. Через це волосся може стати ще жирнішим.

3. Старайтесь рідше сушити волосся феном і не робити складних укладок. Через пересихання шкіра буде активніше виробляти жир.

Мити голову необхідно, коли вона стає брудною. Шкіру голови нормального типу можна мити два-три рази на тиждень. Жирну шкіру голови потрібно очищати раз на один-два дні. Людям із сухою шкірою не потрібно часто мити голову, достатньо одного-двох разів на тиждень. Трихологи не рекомендують мити голову щодня, оскільки збільшується вироблення себума (шкірного сала), та шкіра голови стає ще більш жирною [50].

2. Перед миттям розчісуйте волосся

Розчісування значно зменшить ймовірність травмування волосся. До того ж, після миття його буде набагато легше вкласти. В ідеалі прикореневу зону краще розчісувати масажною щіткою, а решту волосся гребенем з

широкими зубцями. Але навіть пройтись звичайним гребінцем вже краще, ніж нічого.

3. Слідкуйте за температурою води

Це саме той, коли потрібно знайти золоту середину. Вода повинна бути теплою, приблизно 40-50 градусів. Але ви навряд полізете в душ з термометром (якщо так, то краще не треба), тому орієнтир такий – трохи вище, ніж температура тіла.

І це не для того, щоб вам було комфортно. Надто гаряча вода руйнує структуру волосся, вичерпує запаси кератину і порушує зволожувальні механізми. Через це волосся втрачає колір і силу. Окрім цього, гаряча вода активізує роботу сальних залоз, а це лише заважає вимивати залишки жиру зі шкіри голови.

Холодна вода погано ладнає із шампунями, і вони гірше піняться. Але що гірше, через тривалий вплив холоду сповільнюється кровообіг. А значить, як мінімум ви отримаєте менше поживних речовин з шампуню, як максимум – спазм судин і головний біль.

Але в кінці миття все-таки краще ненадовго зменшити температуру води. Така короткострокова зміна навпаки покращить кровообіг і допоможе лусочкам на кутикулах закритись. Після цього волосся буде більш захищеним і отримає здоровий блиск.

4. Правильно використовуйте шампунь.

Насамперед його необхідно витиснути з тюбика. Звучить смішно, але саме на цьому етапі й виникає перша складність. З шампунем не можна переборщити, тому що через це його неможливо буде повністю змити. Як результат, ваше волосся буде швидше жирніти після миття. Оптимальна кількість шампуню – розміром приблизно з фундук.

Спочатку розітріть шампунь у долонях, а потім нанесіть його на шкіру голови та прикореневу зону. Решту голови промивайте лише піною, яка спускається. Якщо не дотримуватись цього правила, волосся буде пересихати та швидше жирніти [42].

Щоб добре спінити шампунь, масуйте шкіру голови подушечками пальців. Це не лише приємно, а й також покращує кровообіг. Завдяки цьому більша кількість корисних компонентів шампуню проникне у фолікули волосся.

5. Застосовуйте три важливих лайфхаки

Завжди мийте голову двічі. Тільки вдруге використовуйте вдвічі менше шампуню. Перший раз потрібен, щоб очистити забруднення. А друге миття насичує шкіру корисними інгредієнтами і надає волоссю блиску.

Обов'язково ретельно мийте потилицю. Саме ця зона забруднюється найсильніше, але більшість людей незаслужено ігнорує її.

Під час миття відхиляйте голову назад, щоб волосся падало на спину. Коли голова нахилена вперед, відриваються волосяні лусочки, і волосся стає більш вразливим.

6. Не наносьте кондиціонер на коріння.

Зона волосся в радіусі 2-3 см від коріння – табу для кондиціонера. Через це закупорюються волосяні цибулини, а саме волосся втрачає об'єм і швидше жирніє. Також не забувайте перед нанесенням кондиціонеру злегка промокнути волосся рушником. Таким чином засіб краще проникне в структуру волосся, а не стече разом з водою.

7. Правильно сушіть волосся

Найголовніше – волосся не можна терти рушником. Від цього воно сильно пошкоджується. Замість цього його необхідно обережно промокнути його. А ще з цієї ж причини не можна одразу починати сушити волосся феном або розчісувати. В ідеалі потрібно завжди почекати, поки воно повністю висохне саме. Але якщо сушите волосся феном – обов'язково використовуйте термозахисний спрей. Так волосся буде менше ламатись і тьмяніти [34].

Також краще не намотувати рушник на голову. Хоча це і дуже популярний спосіб висушити волосся, але насправді через це створюється парниковий ефект. Тому починають активніше працювати сальні залози, а це

зовсім зайве [2].

Висновки до I розділу

Волосся – це краса будь-якої людини, і, щоб вони виглядали добре, їх потрібно берегти. Щоб зберегти волосся, потрібно знати, що воно є.

Волосся на 3% складаються з вологи, і на 97% – з білка. Білкова речовина – кератин, збагачена сіркою, мікроелементами (залізом, міддю, цинком, хромом, марганцем) та вітамінами А, В, Р, С, Т).

Волосся росте на всьому тілі, за винятком долонь та підощв. Вони оберігають шкіру від впливу як низьких, так і високих температур, клімату та різного роду ушкоджень. У тварин найважливішою функцією волосся є регулювання температури тіла, у людини цю функцію виконує лише довге волосся на голові, а у чоловіків ще й волосся, що росте на підборідді.

У дорослого близько 100 000 волосся, і їхня кількість залежить від кольору. У рудого волосся найгустіше, але його менше, ніж у брюнетів. Найбільше волосся у блондинів – приблизно 150 000. Волосся у чорношкірих найбільше з усіх, може бути в 3 рази товщі, ніж світле.

РОЗДІЛ II. АСПЕКТИ РОЗКРИТТЯ НАУКИ ТРИХОЛОГІЇ

2.1. Трихологія як наука, що пов'язана з проблемами волоссям

Трихологія – це новий напрямок в медицині, сформований на базі дерматології. Трихологія вивчає будову і фізіологію волосся і волосистої частини шкіри голови, охоплює питання, пов'язані з діагностикою, патогенезом і лікуванням хвороб волосся і шкіри голови. У медичному центрі діагностують та лікують: випадіння волосся (дифузна, андрогенна, рубцева, фронтально-фіброзуюча алопеція); гіпотрихоз, гіпертрихоз; випадіння волосся, пов'язане з хімічними та токсичними речовинами; псоріаз, екзема шкіри голови; себорейний дерматит волосистої частини голови; себорейні явища (жирна чи суха себорея); грибкові ураження шкіри голови (мікози: мікроспорія, трихофітія, фавус); аутоімунні захворювання (червоний вовчак, склеродермія тощо); алергічні та контактні дерматити волосистої частини голови; піодермії (фолікуліти, фурункульоз тощо); гірсутизм (надмірне оволосіння тіла); аномалії будови волосся [34].

Лікування волосся – це один із пріоритетних напрямків медицини, оскільки стан волосся є важливим індикатором стану організму. Причиною погіршення стану волосся можуть бути порушення гормонального статусу, стреси, неправильне харчування, деякі системні захворювання та прийом деяких лікарських препаратів [40].

Оскільки волосся демонструють наочно стан організму, лікар – трихолог вирішує не тільки естетичні проблеми, але і реальні проблеми зі здоров'ям. Для приведення волосся в порядок потрібно налагодити роботу всіх систем, відновити гормональний фон, баланс вітамінів і мікроелементів. Для системної діагностики показаний спектральний аналіз волосся. Зустріч з лікарем-трихологом однозначно необхідна при наступних специфічних симптомах: якщо ви втрачаєте понад 80-100 волосся щодня; помітно рідшають волосся (в певній зоні або по всій голові); втрачений блиск; дискомфорт, викликаний сверблячкою; лупа або себорейний дерматит.

Трихолог діагностує проблему комплексно. Він робить огляд волосся

та шкіри голову. Збирає анамнез: скільки волосся випадає, яке харчування, догляд за волоссям. Потрібно зробити аналіз крові для визначення рівня вітамінів, мінералів та гормонів. Робить мікроскопію волосся за допомогою трихоскопа. Досліджує структуру, тип волосся, виявляє наявність захворювань на шкірі.

Рис. 2.1. Діагностика трихологом стану волосся

Трихолог зазвичай використовує комбінацію різних методів лікування: Терапевтичні процедури для поліпшення кровообігу та живлення волосяних фолікулів. Використання засобів для відновлення структури волосся та шкіри голови. Ін'єкційні методики: мезотерапія, плазмотерапія тощо [39].

2.2. Захворювання волосся

При різних захворюваннях організму людини відбувається порушення росту волосся, їхнього зовнішнього вигляду. Захворювання шкіри голови та волосся – поширене явище. Існують хвороби, що викликають лише невеликий дискомфорт, а є й такі, які завдають багато неприємностей і важко піддаються лікуванню.

Алопеція – це прояв патологій у вигляді облисіння чи випадання волосся. Алопеція майже ніколи не є самостійним захворюванням, а лише симптомом однієї чи іншої патології (порушень організму). Як самостійне захворювання вона є наслідком перенесеної раніше патології або ускладненням після неї. Незважаючи на те, що більше ніяк алопеція не виявляється, порушення структури волосся відношення вона не має. Строго

кажучи, волосся, як позбавлене обмінних процесів частини тіла, не може хворіти саме по собі – на відміну від шкіри. Але ділянки біля коріння, ближче до волосяних фолікулів, вже «вбудовані» в кровоносну систему, а тому схильні до ушкоджень, які часто помилково і приймають за патологію волосся [5].

Алопеція може виникнути у кого завгодно в різному віці. Однак більша ймовірність розвитку хвороби в тих людей, хто має подібні випадки в сім'ї. Також ризик розвитку підвищується на фоні анемії, астми, синдрому Дауна, захворювань щитоподібної залози, алергій та вітиліго [3].

Алопеція – найпоширеніша проблема трихології, пов'язана з частковою або повною втратою волосся. Оскільки причин її розвитку безліч, часто виникають складнощі та розбіжності в типологізації захворювання [4].

Рис. 2.2. Алопеція

Причини виникнення алопеції різні, виділяють такі різновиди:

Вроджена алопеція – зустрічається рідко, може бути повна відсутність волосся (вроджена атрихія) або порідіння волосся (вроджена гіпотрихія).

Передчасна алопеція (андрогенетична) - розвивається на волосяній ділянці голови у чоловіків молодого й середнього віку, у жінок зустрічається рідше і характеризується порідінням волосся. Випадіння волосся починається зазвичай поступово, з лобової і тім'яної ділянок, потім переходить на інші ділянки, зрештою волосся часто залишається тільки по краях волосяної ділянки шкіри голови.

Себорейна алопеція – розвивається на фоні себореї, характеризується дифузним порідінням волосся.

Симптоматична алопеція може розвинути внаслідок гострих інфекційних захворювань, пологів, операцій, при ендокринних розладах, анемії, кахексії, туберкульозі, сифілісі, лепрі, амілоїдозі, муцинозі, променевій хворобі та ін. У більшості випадків симптоматичної алопеції волоссяний покрив через якийсь час цілком відновлюється.

Рубцева алопеція виникає на рубцево змінених ділянках шкіри при глибокій піодермії (фурункул, карбункул та ін.), глибокій трихофітії, системному червоному вовчаку, травмах.

Гніздова алопеція (шароподібне облісіння, alopecia areata) характеризується суцільним випадінням волосся на обмежених ділянках шкіри, запальні явища та суб'єктивні відчуття відсутні. Характерний раптовий початок, частіше у людей молодого віку, з'являються округлі або овальні осередки облісіння 3-5 см у діаметрі. Вражаються переважно волоссяна ділянка голови та бороди, рідше – брови і вії, шкіра пахвових западин і лобка. Етіологію гніздової алопеції остаточно не встановлено. Вона виникає під час або після сильної нервово-психічної травми, іноді після травматичного пошкодження голови або шиї, при порушеннях нейроендокринної системи, інфекційному ураженні шкіри різного походження (напр. хронічні осередки інфекції, особливо в порожнині рота, глотці, придаткових пазухах носа). Іноді поєднується з трофічними змінами нігтів, а також вітиліго.

Основні принципи лікування: засоби, що покращують мікроциркуляцію; вітаміни; подразнююча терапія; фізіотерапевтичні методи лікування; усунення осередків фокальної інфекції; лікування супутньої патології [5].

Себорея – порушення мастила природним салом шкіри і волосся – проявляється в трьох основних формах: жирна – волосся сальне, на шкірі голови можуть формуватися гнійні запалення; суха – жирність знижена,

внаслідок чого шкіра пересихає і відшаровується дрібними не ороговіли лусочками (це і є лупа); Змішана – найскладніший тип, при якому на одних і тих же ділянках проявляються ознаки сухої та жирної шкіри голови. Найчастіше захворювання виглядає як ламкість волосся спочатку після миття і жирність через добу.

Себорея шкіри голови – це хронічне захворювання запального характеру. Причиною його розвитку є порушення роботи сальних залоз та зміна хімічного складу шкірного сала (себуму).

Існує три види себореї: жирна (густа та рідка); суха; змішана.

У разі жирної себореї спостерігається посилений відтік себуму. Це свідчить про те, що сальні залози працюють в активному режимі, в результаті чого волосся миттєво жирніє. У разі густої форми жирної себореї ороговілі лусочки шкіри, змішуючись зі шкірним салом, застигають на роговому шарі у вигляді невеликих пластів (кірки) — утворюється жирна лупа. Шкіра голови ущільнюється, волосся стає жорсткішим, переважно — біля коренів. У разі рідкої форми жирної себореї волосся набуває "вологого" ефекту, буквально протягом декількох годин воно склеюється в пасмі. Також утворюється лупа, але вона простіше «відлущується», ніж у разі густої форми жирної себореї.

Суха себорея виникає за недостатнього синтезу себуму, коли на роговому шарі майже відсутні ліпіди. Насправді сальні залози продовжують виробляти сальний секрет як завжди, але його консистенція стає гущішою. Це ускладнює процес його виділення із проток сальних залоз. У разі сухої себореї епідерміс стає сухим, з'являється дискомфортне відчуття стягнутості, утворюється суха лупа. Що стосується лупи, то вона легко обсипається, на відміну від жирної.

Змішана себорея характеризується проявом симптомів сухої себореї на шкірі голови, а жирної — у зоні обличчя.

Існує кілька причин: сильний стрес; зміна гормонального балансу (підлітковий вік, клімакс, вагітність); порушення роботи ендокринної

системи; ослаблення імунної системи (перенесення імунних захворювань); серйозні захворювання внутрішніх органів (зокрема патології); генетична схильність; дефіцит вітамінів та мікроелементів; похибки у харчуванні (зловживання жирними, гострими стравами, алкоголем, газуванням); неправильний чи нерегулярний догляд за шкірою голови [36].

Мікозами лікарі називають грибкові захворювання. Більшість хвороб шкіри голови, не спровокована гормональними стрибками, викликана грибковими збудниками. Це велика категорія, що включає десятки і навіть сотні захворювань. Складність діагностики у тому, що одні й самі порушення можуть формувати протилежні симптоми.

Грибкові хвороби шкіри голови та волосся по праву вважаються найбільш заразними у своєму класі. Зараження відбувається переважно при недотриманні елементарних правил гігієни голови. Суперечки мікозу потрапляють на шкіру, і, якщо на її поверхні є сприятливе для розвитку середовище – починають активно розмножуватися, «пускаючи коріння». До табу під час захворювання та до профілактичних заходів відноситься використання чужих головних уборів, гребінців, шпильок та інших аксесуарів для волосся. Мікози волосся (тріхомікози) – це збірне поняття, що об'єднує грибкові захворювання, що вражають поверхневий роговий шар і / або кутикулу волосся. Збудниками патологічного процесу на шкірі голови є різні патологічні паразитарні гриби – дерматоміцети. Існує кілька найбільш поширених захворювань шкіри голови і волосся, і кожне з них має окремого збудника і симптоми. Залежно від локалізації розрізняють мікози волоссистої частини голови, бороди і вусів [16].

Причини появи і симптоми грибка волосся.

Найчастіше зараження грибковою інфекцією відбувається на тлі ослабленого імунітету в результаті нездорового способу життя, шкідливих звичок, постійних стресів, порушення обміну речовин та хронічних хвороб в запущеній формі, тривалого прийому антибіотиків, нестачі в організмі вітамінів, неакуратне ставлення до особистої гігієни (використання чужих

головних уборів, гумок, шпильок, гребінців тощо).

Грибкові захворювання починаються поступово, і в більшості випадків на ранніх стадіях їх буває важко розпізнати. Проте, існує цілий ряд ознак, серед яких найбільш характерним є поява рясної лупи. Інтенсивне випадання волосся – інша частотна ознака, на яку слід звернути увагу.

Можливі також і менш поширені, але дуже важливі симптоми, що вказують на ураження шкіри голови і волосся:

Сухість, витончення, перетин кінчиків волосся, ламкість волоссяного стрижня. Може спостерігатися часткове або повне випадання волосся в осередках ураження.

Почервоніння і сухість і шкірного покриву, свербіж, поява круглих бляшок рожевого відтінку, лупа у вигляді ороговілих лусочок білястого або сіруватого кольору. Посилення секреції сальних залоз, волосся швидко стають жирними біля коріння.

При важких формах можуть спостерігатися гнійні запальні процеси [24].

Волосся при хворобі втрачає привабливість – тьмяніють або постійно засалені, як при жирній себорейі. На шкірі голови з'являється безліч схожих на лупу виділень, що досвідченому оку вказує ще й на суху себорею.

Через час волосся стає ламким біля основи, через що стрімко випадає. Часто цей вид зараження приймають за симптоми авітамінозу чи прихованого гормонального порушення. На місці найактивніших вогнищ утворюються виразки або бляшки. Іноді просто змінюється колір шкіри голови, як при інфекціях та аутоімунних розладах. Виявити захворювання шкірних покривів грибками на ранніх стадіях дуже складно, тому що симптоми його маскуються під інші захворювання. Чим далі заходить захворювання, тим складніше лікування. Все залежить від типу грибків. Діагностувати лишай можна майже відразу – ті утворюють «лисі кільця» з яскравою облямівкою. Аналогічно себорейний дерматит провокує гнійні і кровоточиві бляшки по всій поверхні голови. Навіть захворювання на кшталт

кандидозу можуть локалізуватися у різних галузях голови і видавати себе через місяці, «плутаючи карти» діагносту.

Не менш великий перелік захворювань шкіри голови представляють дерматити, дерматоз і специфічні прояви алергії. Наприклад, стала вельми поширеною сьогодні набув псоріаз – маловивчене незаразне захворювання шкіри голови, через що у всій шкірі тіла утворюються специфічні плями-бляшки. Хоча специфічного лікування захворювання поки що не розробили, існують способи перевести осередки до ремісії до візуального їх зникнення. Це дозволяє домогтися відновлення естетичного вигляду волосся та решти шкіри голови.

При екземі утворюються характерні серозні папули, скупчення яких на шкірі нагадує, залежно від форми та стадії, висип, опік чи подряпини. Такі захворювання шкіри голови спочатку можуть здаватися невинними. Але за відсутності лікування утворюються великі виразки, до гнійних вогнищ. На екзему можуть «накладатися» інші шкірні захворювання – зокрема, грибок.

Короста. Її головна відмінність від багатьох інших захворювань, при тому, що голова свербить, як при мікозах або себорейі, полягає внаслідок зараження коростяним кліщем. Однак на шкірі симптоми інших хвороб часто не відрізняються від корости. Це типове паразитарне захворювання, але лікування проводиться у класичній для дерматозів формі.

Головні клінічні симптоми – сильний свербіж зі печінням, який супроводжується алергічними реакціями та появою гнійників. Лікування не становить труднощів у фармакологічному плані, але вимагає тимчасової ізоляції та дезінфікування одягу.

2.3. Випадіння волосся: ознаки, причини

Одним з показників здоров'я є стан волосся. Здавалося б на стан волосся впливають лише зовнішні чинники – сухе повітря, мороз, пекуче сонце чи часті фарбування. Однак, не все так просто як здається на перший погляд.

Втрата волосся є серйозною клінічною проблемою. Причин цьому багато: і постійне погіршення екологічної обстановки в містах, і зниження якості харчування. На стан волоссяних цибулин волосистої частини голови в значній мірі впливає кровопостачання. Воно може порушитися на тлі недостатності мікроелементів в повсякденному харчуванні, хронічних і гострих стресів, системних ендокринних захворювань. Щоб уточнити стан і виявити захворювання, які можуть призводити до випадання волосся.

Випадання волосся, лущення шкіри голови, сильний свербіж, болючість, поява вогнищ запалення – ці стани можуть бути викликані різноманітними причинами. Серед них гормональні зміни, брак мікро- і макроелементів, підвищений рівень глюкози, залізодефіцитна анемія, інфекційні та грибкові захворювання.

Періодичне випадання волосся – фізіологічний процес і частина циклу оновлення організму. Кожен день навіть здорові люди втрачають близько 80-150 волосин, у людей старше 50 років норма щоденної втрати збільшується до 200. У здорової людини до 85% волосся знаходяться в стадії анагена (активного росту), до 3% – у проміжній катагенній стадії, і до 15% - в стані спокою (фаза телогена). Якщо співвідношення волосся в цих фазах змінюється на користь телогена, шевелюра починає рідшати.

Найбільш часті причини передчасного випадіння волосся:

Стреси. Вони порушують нормальний гормональний баланс організму – активно виробляються кортизол і адреналін, регуляторні нейропептиди, а також інші речовини, які переводять волосся в фазу телогена. Через це ріст волосся передчасно зупиняється, і вони починають випадати.

Підвищення чутливості волоссяних цибулин до дигідротестостерону – похідного тестостерону. Це основна причина андрогенної алопеції, яка зустрічається не тільки у чоловіків, а й у жінок.

Незбалансоване харчування, нестача вітамінів і мінералів. У формуванні волосся беруть участь білки, вітаміни і мінерали, що регулюють обмінні процеси. Першою ознакою залізодефіциту є ламкість і тьмяність

волосся. Таким же чином організм може реагувати на брак інших речовин.

Запальні процеси на шкірі голови – себореїчний дерматит, псоріаз, екзема, грибкові інфекції.

Гормональні зміни. Вони можуть бути пов'язані як з недостатністю функцій щитовидної залози, так і з природними біологічними процесами – наприклад, вагітністю і пологами.

Також учені виділяють наступні найчастіші причини випадіння волосся: ендокринні захворювання (патологія щитовидної залози, дисбаланс статевих гормонів); дерматити, грибкові захворювання шкіри голови; перенесені операції або інфекційні захворювання; нестача вітамінів і мікроелементів; хронічний стрес; коливання ваги (дієти з різким схудненням); вагітність і період грудного вигодовування; нераціональний догляд за волоссям (вплив високих температур, часті фарбування, носіння тугих гумок тощо) [11].

Ефективних ліків проти випадіння не існує, але є безліч методів, які допоможуть уникнути прогресування алопеції, прискорять ріст волосся і попередять їх випадіння. Однак, щоб досягти суттєвого результату, може знадобитися чимало зусиль.

До методів терапії відносять:

1. Застосування зовнішніх лікарських засобів, що стимулюють ріст волосся, наприклад, таких, як:

- Міноксидил (Рогейн) – безрецептурний засіб, який необхідно наносити на шкіру голови, брови, бороду двічі на день. У деяких випадках для усунення проблеми препарат потрібно використовувати щонайменше рік. Є ефективним у боротьбі з осередковою алопецією.

- Антралін (Driitho-Scalp) – ці ліки мають подразливу дію на шкірні покриви, що забезпечує зростання нового волосся.

2. Застосування кремів з кортикостероїдами, таких як клобетазол (Імпойз). За наявності запального процесу у волосяному фолікулі дієвим стане:

- Місцева імунотерапія. Методика полягає у застосуванні зовнішньо дифенципрону (хімічної речовини), яке викликає алергічну реакцію і допомагає стимулювати зростання нового волосся.

- Ін'єкції стероїдів. Щоб відновити зростання волосся на проблемних ділянках використовують ін'єкційну терапію. За допомогою маленьких голок вводять стероїдну речовину в покриви шкіри. Рекомендована кількість процедур одна на 1-2 місяці. Але слід враховувати можливий ризик повторного випадання.

3. Застосування внутрішньо таблеток кортизону рекомендовано при великій алопеції. Однак, слід пам'ятати про кількість побічні ефекти. Також у лікуванні випадання волосся використовують пероральні імунодепресанти (метотрексат, циклоспорин), які блокують реакцію імунної системи. Але через високий ризик ускладнень потрібно використовувати їх з обережністю.

4. Світлова терапія або фотохімієтерапія – різновид променевої терапії при якій використовують ультрафіолетове світло у поєднанні з оральними ліками (псораленом).

5. До альтернативних методів лікування випадання волосся також можна віднести: ароматерапію, пробіотики, акупунктуру, вітаміни (цинк, біотин), лазерну терапію, ефірні олії, масаж голови, трав'яні добавки.

У деяких випадках необхідно буде використовувати кілька процедур лікування. Варто пам'ятати, що така терапія може мати лише тимчасовий ефект і після її скасування волосся полізе знову [10].

2.4. Проблема лупи на волоссі

Лупа – поширена косметична проблема, яка зустрічається у 40-60% дорослих людей в усьому світі. Провокують її виникнення дріжджові грибки роду *Malassezia*, які починають активно розмножуватися при сприятливих умовах, через що з'являється подразнення шкіри голови та порушуються її обмінні процеси.

Рис. 2.3. Лупа на волоссі.

Лупа проявляється у двох формах:

Жирна лупа або себорейний дерматит: на волосистій шкірі голови утворюються сальні жовті пластівці або лусочки, які налипають один на одного шарами та скупчуються на поверхні скальпа. Причина виникнення – надмірне вироблення себума (секрету сальних залоз).

Суха лупа: на волосистій шкірі голови утворюються сухі білі пластівці або лусочки, які легко осипаються зі шкіри та волосся.

Основні симптоми лупи.

Утворюються білі лусочки ороговілих клітин по всій поверхні шкіри голови та волосся, які можна помітити на гребінці, одязі або наволочці.

З'являється подразнення шкіри голови, свербіж, відчуття стягнутості, мікротріщини.

Волосся тьмяніє, слабшає, потоншується, електризується, втрачає об'єм і здоровий вигляд. Шкіра голови стає надмірно жирною або, навпаки – сухою.

Можуть утворюватися жовті кірки, з'явитися плями.

Причини появи лупи.

Лупа виникає в результаті прискорення процесу оновлення клітин волосистої шкіри голови: в нормі життєвий цикл клітин становить приблизно 28 днів, а при розвитку лупи скорочується до 7-20 днів. Це призводить до посиленого злущування клітин рогового шару, які злипаються у видимі пластівці [43].

У глобальному сенсі, причина завжди одна: порушення роботи сальних залоз шкіри голови. Пори починають виділяти забагато себуму

(підшкірного жиру), або навпаки – занадто мало. У першому випадку, внаслідок себореї, з'являється жирна лупа, а у другому – суха лупа. Але причини такого явища можуть бути різними:

- неправильний догляд (занадто активне очищення шкіри голови, недостатнє очищення, використання засобів із великою кількістю силіконів, неправильний рН засобів тощо);
- фарбування волосся неякісними фарбами, або занадто часте фарбування (порушує захисний шар шкіри, внаслідок чого вона стає вразливою та пересушеною);
 - гормональний дисбаланс;
 - дефіцит вітамінів;
 - дріжджовий грибок *Pityrosporum Ovale* (його ще називають *Malassezia Furfur*).

Практика показує, що саме останній фактор є найбільш поширеною причиною появи лупи. У нормі, ці грибки є частиною природної мікрофлори шкіри голови та наявні в кожній людині. Але якщо їх стає забагато, то з'являється лупа. Такий тип лупи неможливо вилікувати в домашніх умовах і потрібно підбирати спеціальний догляд, активні компоненти якого направлені саме на зменшення кількості грибка *Pityrosporum Ovale* [25].

Шампунь проти лупи має бути таким:

Він повинен містити у складі компоненти, що мають доведену ефективність у боротьбі з цією проблемою. Таких компонентів існує не так вже й багато. Найбільш відомий та ефективний компонент – ПІРИТІОН ЦИНКУ. Клінічні дослідження показали, що навіть вміст 1% піритіону цинку в складі шампуню забезпечує чудовий результат. Його ефективність у рази вища, порівняно з іншими активами (саліцилова кислота, дисульфід селену тощо).

Шампунь не повинен містити у складі SLS/SLES. Агресивні сульфати подразнюють і пересушують шкіру голови, внаслідок чого з'являється суха лупа. Окрім цього, SLS/SLES часто викликають себорею, оскільки чим

більше ми сушимо шкіру, тим активніше працюють сальні залози. Те, як ці компоненти спрацюють на Вашому волоссі залежить від індивідуальних особливостей організму. Ми ж радимо обирати лише безсульфатний шампунь. Доведено, що шампунь без сульфатів очищує шкіру не гірше, ніж інші засоби. Але враховуйте, що наносити та змивати будь-які безсульфатні шампуні потрібно двічі!

Уникайте шампуней, які обіцяють вилікувати лупу наявністю в складі екстракту кропиви для волосся чи інших рослинних компонентів. Якщо рослинні екстракти позиціонуються, як основні активи проти лупи - шампунь не буде ефективним. Трави лише доповнюють дію реальних активів, проте точно не здатні самотійно усунути лупу.

Якщо у Вас окрім лупи є ще й інші проблеми з волоссям, то можна чергувати шампунь від лупи з іншими шампунями без сульфатів. До прикладу, можна двічі використовувати лікувальний шампунь, а на третє миття обрати шампунь для жирної шкіри голови, шампунь для фарбованого волосся, або шампунь для росту волосся (відштовхуйтеся від потреб). Також при жирній лупі дозволяється використовувати сухий шампунь для створення прикореневого об'єму.

Якщо Ви правильно підібрали догляд, то перші результати мають бути помітними вже через 4-6 разів. Якщо ж ефекту зовсім немає, то, швидше за все, Ви обрали не ті засоби, або ж допускаєте певних помилок у догляді [25].

Шампуні від лупи можуть містити такі активні інгредієнти: Піритіон цинку (zinc pyrithione); Саліцилова кислота (salicylic acid); Сульфід селену (selenium sulphide); Кетоконазол (ketoconazole); Кам'яновугільна смола (coal tar). Підбір шампуню часом є тривалим процесом, і треба спробувати декілька варіантів, аби підібрати підходящий саме вам. Кваліфікований фармацевт допоможе підібрати оптимальний шампунь із аптечного асортименту саме для вашого випадку [47].

Висновки до II розділу

Зазвичай у здорових людей приблизно 80-90% волосся перебувають у стадії анагену, трохи менше 1-2% – у стадії катагену, і близько 10-15% – у стадії телогена. Дослідження показують, що рясному випаданню волосся відповідає зміна вищенаведеного співвідношення: зменшення відсотка волосся, що знаходяться в анагені і катагені, і збільшення відсотка волосся, що знаходяться в стадії телогена.

Якщо ви помітили, що кількість волосся, що випадає протягом дня, різко збільшилася, це слід розцінювати, як тривожний сигнал і важливий привід для звернення до фахівця. У людей, не схильних до облісіння, кожне нове волосся своїй якості не відрізняється від попередніх; у той же час у волосся, що лисіє кожне нове покоління, росте все більш і більш худосочним, а волосяні фолікули поступово зморщуються. Зрештою міцне здорове волосся перероджується в тонкий короткий пушок.

РОЗДІЛ III. КОСМЕТОЛОГІЧНІ ПРОЦЕДУРИ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ТА ДОГЛЯДУ ЗА ВОЛОССЯМ

3.1. Косметичні вироби по догляду за волоссям

Розвиток сучасної науки та технології потребує розробки нових, ефективних та діючих косметичних продуктів, які вирішили б'юті-проблеми споживачів, а також були б екологічно сприятливі для навколишнього середовища. Одним із таких продуктів є косметика по догляду за волоссям та шкірою голови. Засоби по догляду за волоссям – це швидко поновлювальний, конкурентний та динамічний сегмент косметичної індустрії по всьому світі. Згідно статистичних даних на 2019 рік дана продукція займає більше 18% від усієї косметики.

Для миття волосся, як правило найбільш використовують шампуні, крім основної цілі – очистки волосся засоби для миття повністю задовольняють і інші вимоги. Волосся після миття повинні бути м'якими, блискучим, гнучким, мати пахучий запах. Препарат повинен легко і повністю видалятися з волосся, не повинно викликати подразнення шкіри і очей. Корисними додатками служать настої ромашки, кропиви, хмелю, вітамінів.

3.2. Апаратні методи діагностики по догляду за волоссям

Апаратна косметологія сьогодні на вершині популярності, адже вона об'єднує ефективні методики догляду, омолодження та лікування шкіри. Сучасні технології дозволяють безболісно та швидко досягати бажаних результатів. В апаратній косметології використовуються різні фізичні фактори – ультразвукові коливання, струм, лазер, вакуум, радіочастотні хвилі. Все це дозволяє досягати приголомшливих результатів у косметології, які раніше здавалися недосяжними.

Існують різновидності процедур апаратної косметології, практично всі вони запозичені з медицини. Раніше вони застосовувались в лікувальних цілях, а тепер стали безпечною альтернативою пластиці та інвазивним методикам. Устаткування, яке застосовується в апаратній косметології – це

сучасні апарати, створені на основі новітніх технологій.

Особливу ефективність апаратні методи косметології показали в антивікових програмах. Процедури омолодження з використанням різного обладнання мають масу плюсів, серед яких – висока ефективність навіть для клієнтів у віці понад 70, відсутність важкої реабілітації, як після пластичних операцій, відносно швидке досягнення ефекту. Апаратна косметологія універсальна, її методики використовуються для різних ділянок тіла, для волосся.

1. Дарсонвалізація волосся.

Рис. 3.1. Дарсонвалізація волосся.

Безліч чинників негативно впливає на стан волосся. Хімічні засоби, екологія, стреси, сухе повітря в сезон опалення, нераціональне харчування – це тільки «вершина айсберга» тих випробувань, яким піддаються волосся. Одним із дієвих способів, рекомендованих для комплексного лікування волосся, є дарсонваль.

Суттєві проблеми з волоссям – лущення, лупа, жирність шкіри голови, облісіння, зустрічаються більш, ніж у половини всіх людей. Дисбаланс гормонів, токсини, порушення обміну речовин – супутники неприємностей з волоссям. Для лікування косметологія і трихологія пропонують метод дарсонвалізації волосся, вельми ефективний при комплексних процедурах. Дарсонвалізація – це фізіотерапевтичний метод лікувального впливу на тканини організму. Лікувальний ефект приладу Дарсонваль заснований на дії змінним високочастотним імпульсним струмом. Разом з Дарсонвалем можуть

йти різні насадки, наприклад, при лікуванні волосся застосовується насадка у вигляді гребінця. Дарсонваль відноситься до популярних приладів, що застосовуються в косметичних та фізіотерапевтичних цілях. Користь від його використання відзначена фахівцями у різних галузях косметології та терапії. Особливо ефективний прилад при лікуванні волосся та шкіри голови.

Безліч чинників негативно впливає на стан волосся. Хімічні засоби, екологія, стреси, сухе повітря в сезон опалення, нераціональне харчування – це тільки «вершина айсберга» тих випробувань, яким піддаються волосся. Одним із дієвих способів, рекомендованих для комплексного лікування волосся, є дарсонваль.

Суттєві проблеми з волоссям – лущення, лупа, жирність шкіри голови, облісіння, зустрічаються більш, ніж у половини всіх людей. Дисбаланс гормонів, токсини, порушення обміну речовин – супутники неприємностей з волоссям. Для лікування косметологія і трихологія пропонують метод дарсонвалізації волосся, вельми ефективний при комплексних процедурах.

Процедура передбачає вплив струмами високої частоти на судини та тканини. Це сприяє якісним змінам у їх структурі, покращує кровообіг. Сама процедура абсолютно безболісна, завдяки чому підходить людям із низьким больовим порогом.

Дарсонваль здійснює свій вплив на шкіру двома способами:

- 1) через високочастотний імпульсний струм, що проходить через тканини
- 2) через іскровий електричний розряд, створюваний між шкірою і електродом приладу.

Вплив приладу безболісний, може виникати відчуття тепла або легкого поколювання.

Прилад ефективний у відношенні не тільки проблем з волоссям, але і дефектів шкіри обличчя.

По-перше, це вікові зміни – зморшки, що виникають внаслідок втрати шкірою еластичності. Високочастотний імпульсний струм, подразнюючи

нервові клітини, розширює проникність судинних стінок. Цим стимулюються обмінні процеси в шкірному покриві – зморшки помітно розгладжуються.

По-друге, дарсонваль користується популярністю при лікуванні іншої косметологічної проблеми – вуграх, акне і поствугрових рубців. Ефект заснований на поліпшенні циркуляції речовин у верхніх шарах тканини і зменшення набряку та запалення.

2. Мезотерапія.

Мезотерапію волосся застосовують уже кілька десятиліть в кращих косметологічних клініках. Процедура малоінвазивна та при правильному виконанні повністю безпечна. У ряді випадків її комбінують з іншими косметичними методами або лікуванням, оскільки випадіння волосся та деякі інші проблеми можуть бути викликані серйозними порушеннями в організмі.

Мезотерапія для волосся – це сучасна методика, спрямована на оздоровлення шкіри волосистої частини голови.

Ін'єкційна мезотерапія є введенням різних корисних речовин у середні шари шкіри, доставляючи їх необхідну кількість безпосередньо до волоссяних цибулин. При комплексному лікуванні такий метод дозволяє швидко і якісно вирішити існуючі проблеми шкіри голови, зупинити випадання, активізувати ріст, відновити і покращити стан волосся по всій довжині [3].

Рис. 3.2. Мезотерапія.

Стимулює кровообіг і допомагає наситити шкіру голови корисними мікроелементами. Сама процедура може бути трохи неприємною, але ефект досить добрий. Коштує процедура приблизно 600 грн, сам курс складається із 4-10 процедур з інтервалом один тиждень.

Мезотерапія волосся, показання для процедури.

Показаннями до мезотерапії волосся є: випадіння волосся; алопеція (облисіння); лупа; себорея; надлишкова жирність або сухість шкіри голови; ламкість, посіченість волосся; рання поява сивини; ослаблення волосся після вагітності та лактації.

Перед початком мезотерапії лікар косметолог або трихолог оглядає шкіру голови, оцінює стан волосся та вивчає історію хвороби пацієнта. У деяких випадках також призначає аналізи, щоб з'ясувати причину проблеми. Тільки після цього фахівець приймає рішення про необхідність мезотерапії або інших процедур. Мезотерапія забезпечує хороший естетичний результат, але, так як це лікувальна процедура, її потрібно проходити під контролем досвідченого лікаря. Мезотерапія волосся: ефект від процедури

Ін'єкційна мезотерапія має накопичувальний та довгостроковий ефект. Результат після проведення курсу процедур буде наступним:

- оздоровлення шкіри голови;
- поліпшення структури та якості пасм по всій довжині;
- звільнення від проблеми випадання волосся та активізація його зростання.

Мезотерапія волосся вважається однією з найбільш затребуваних процедур на даний момент, так як в буквальному сенсі здатна вилікувати волосся зсередини.

3. Лазерне лікування волосся.

Рис. 3.3. Проведення лазерного лікування волосся.

Лазерні промені також сприяють якісним змінам структури тканин та клітин. За кілька процедур можна досягти цілком хороших результатів. Серед мінусів процедури виділимо високу ціну, приблизно 4200 грн за волосисту частину голови.

Важливо: якщо у вас є генетична схильність до алопеції, процедури можуть взагалі не дати ніякого ефекту.

Лазерна терапія низькочастотного світлового випромінювання – також звана терапією червоного світла і холодної лазерною терапією – проникає в глибокі шари шкіри голови. Фотони, досягаючи коренів волосся, покращують кровообіг, збільшують приплив кисню, стимулюють ріст волосся і «пробудження» волоссяних фолікул. Процедура безпечна, безболісна і менш інвазивна, ніж операція з пересадки волосся.

3.3. Косметичні процедури при захворюваннях волосся

Процедури по лікуванню волосся містять у собі утирання лікарських препаратів у шкіру волосистої частини голови, масаж волосистої частини голови, кріомасаж. Процедури по лікуванню волосся проводяться медсестрою-косметичкою по призначенню лікаря.

Показаннями до лікування волосся є жирна себорея, надмірна сухість, ламкість волосся, облісіння, дифузійне й осередкове, передчасне випадання волосся.

Пацієнта саджають у крісло, покривають пеньюаром, розчісують волосся і по проділах у поперечному і подовжньому напрямках утирають тампоном або руками, одягненими в гумові рукавички, призначений лікарський засіб. Після утирання препарату пацієнт повинний знаходитися в зручному положенні 30-40 хв.

При проведенні хворому масляних утирань (рослинні олії) після процедури голову зав'язують поліетиленовою косинкою і поверх махровим рушником.

Кріомасаж шкіри волосистої частини голови проводиться за допомогою рідкого азоту. Процедура проводиться по призначенню лікаря. Пацієнта покривають пеньюаром, зручно саджають на стілець, розчісують волосся і паралельно розчесаним проділам тампоном із рідким азотом проводять швидкі обертальні прямування. Тампон періодично опускають у термос із рідким азотом. Час кріомасажа кожної ділянки – 3-5 із; загальний час кріомасажа всієї поверхні голови – 10-20 хв.

Епіляція. Видалити волосся можна шляхом їх стриження, збривання, висмикування. Але всі ці засоби дають лише короточасний ефект, і волосся стають ще більш грубими і жорсткими. Позбутися від волосся можна тільки в тому випадку, якщо цілком зруйнувати волоссяний сосок. Цей ефект дає застосування електроепіляції за допомогою апарата «Бревіфлюкс». Електрод (тонка голка) вводиться у волоссяний мішочок, при вмиканні апарату відбувається руйнування волоссяного сосочка. Включивши апарат, волосся висмикують пінцетом. При цьому засобі відразу все волосся видалити неможливо, тому призначають визначену кількість процедур.

Протипоказання до електроепіляції: серцево-судинна недостатність, гіпертонічна хвороба II-III стадії, вагітність, хвороби шкіри в області епіліруємої ділянки.

Апарат для електроепіляції працює від мережі перемінного струму з напругою 110-127-220 В, частотою 50- 60 Гц. Апарат повинний бути обов'язково заземлений. Вмикання апарата здійснюється натисканням на педаль.

Голку вводять у фолікул при включеному апараті. Час коагуляції фолікула -2-3 с. Сила струму встановлюється за допомогою регулятора по шкалі, що знаходиться на панелі апарата (2-3 розподіли). Тривалість процедури не повинна перевищувати 30 хв.

По закінченні процедури шкіру епіліваної ділянки обробляють етиловим спиртом (70 %) і припудрюють тальком. У перші 1-2 дня після електроепіляції шкіру обличчя мочити не рекомендується.

Черговий сеанс епіляції призначають через 3 тижні. Через 2-3 міс ріст волосся різко зменшується, а з атрофією фолікулів припиняється. Надалі кількість процедур і їхньої тривалості значно зменшується (1 раз на місяць, 1 раз у 3-4 міс по 10-15 хв.).

Крім радикального методу видалення волосся (електроепіляції), застосовують і інші засоби, особливо для видалення волосся в області гомілок. Для цього застосовують різноманітні депіляторії (частіше усього суміш смоли з парафіном або воском).

Суміш розігрівають і наносять на покриту волоссям ділянку шкіри. Після охолодження затверділу масу сильним ривком знімають із шкіри, із нею видалається і волосся.

Видалення волосся за допомогою пемзи. Цей засіб також застосовується для видалення волосся на ногах і руках. Спочатку готують розчин (3 % розчин перекису водню і мило). Розчин щіточкою для бриття наносять на шкіру до утворення великої піни і лишають на 10 хв. Потім гладким шматком пемзи колоподібними рухами труть волосисту поверхню шкіри протягом 2-3 хв. По закінченні сеансу шкіру обмивають теплою водою. Волосся стає тонким, знебарвлюється, і через декілька сеансів ріст його значно зменшується.

Цю процедуру рекомендується виконувати 1 раз у тиждень протягом 4-6 тижнів.

Знебарвлення волосся. При наявності негустого, темного волосся на обличчі, руках і ногах їх можна знебарвити. Для цього використовують розчин перекису водню. Для знебарвлення волосся на обличчі застосовують 3 % розчин перекису водню, в області гомілки – 6-8 % розчин, котрим щодня протирають покриту волоссям поверхню шкіри до знебарвлення [2].

Можна застосовувати аплікації з перекисом водню. Для цього необхідно взяти 10 мл 3 % розчину перекису водню, 2 краплі нашатирного спирту і трохи муки і розтерти до одержання густої тягучої маси. Отриману

масу на 10 хв накладають на шкіру, потім змивають теплою водою (підкисленою), а шкіру змащують одним із кремів.

Масаж волосистої частини голови. Масаж волосистої частини голови застосовують для профілактики випадання волосся, при випаданні волосся, себореї, головної болі. Масаж голови покращує кровообіг шкіри волосистої частини голови, послаблює надмірну напругу шкіри голови.

Висновки до III розділу

Апаратна косметологія включає лікувальні та омолоджуючі процедури, для виконання яких використовується спеціальне обладнання. Їх перевагою є високий терапевтичний ефект, відсутність ускладнень та мінімальна кількість протипоказань. Але обов'язковою умовою досягнення бажаного результату є проходження повного курсу. Кількість сеансів залежить від типу процедур та виразності проблеми.

Проблема з волоссям не завжди є косметичною і потребує втручання лікаря. Якщо вчасно звернутися до спеціаліста то можна швидко позбутися дискомфорту та супутніх хвороб, які впливають на стан Вашого волосся. Інколи варто зазирнути всередину, щоб покращити свій стан в цілому.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Отже, на підставі вищевикладеного можна зробити наступні висновки:

1. Волосся – це придаток шкіри, воно займає 95 % її поверхні, виключаючи підшви ніг, долоні рук, соски та статеві органи. Волосся дуже різне за довжиною, формою, кольором. Найбільше його на волосистій частині голови, найгустіше воно на маківці. Волосся поділяється на довге (на волосистій частині голови, в чоловіків також на підборідді та щоках, під пахвами та на лобку), щетинисте (брови, виї, волосся в ніздрях та зовнішніх слухових проходах) та пушкове (розповсюджене по всьому тілу, крім 5 % його поверхні). Коріння пушкового волосся розташоване на глибині 1520–2120 мікронів, а довгого – значно глибше – 2850–5050 мікронів.

2. Наше волосся – одна з найкращих наших натуральних прикрас. Здоровий спосіб життя, свіже повітря, спорт, спокійні нерви, раціональне харчування – ось основні чинники, які благотворно впливають на пишність та красу вашої зачіски. Важливо обирати трави із правильним складом та правильно, регулярно їх використовувати. Тільки у такому разі волосся віддячить здоров'ям і красою [23].

3. Нестача в організмі вітамінів, перевтома, наслідки різних хвороб можуть позначитися на зовнішності й, зокрема на тому, як прореагує на це ваше волосся. Отже, перша умова – правильне харчування й розумний спосіб життя.

4. Захворювання шкіри голови та волосся є серйозною проблемою людини. Це впливає не тільки на естетику, але й на самопочуття та впевненість у собі. Трихологія вивчає та діагностує проблеми, пов'язані зі шкірою голови та волоссям, шукає їх причини та пропонує специфічні методи лікування.

5. В останні роки широкого поширення набули методики апаратної косметології комплексного впливу, що дозволяють впливати на стан волосся опосередковано, через нормалізацію функціонування інших систем і органів.

До таких методик відносять альфа-капсули, основним функціональним призначенням яких є корекція стану організму при хронічному стресі. Альфа-капсули поєднують в собі суху сауну з температурою впливу до 82 °С, вібраційний масаж, ароматерапію, іонізоване повітря, елементи фотохромотерапії і музикотерапії. Одночасне вплив на весь організм зазначених фізичних факторів покращує діяльність дихальної і серцево-судинної систем, активізує мікроциркуляцію, а також надає загальний тонізуючий і анксиолітичний ефект.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 3 фази росту волосся на голові [стадії відрощування]. URL: <https://newbreed.com.ua/3-fazy-rosta-volos-na-golove-stadii-otraschivaniya/>
2. DailyRoutine: 7 правил миття голови. URL: <https://prostor.ua/ua/blog/dailyroutine-7-pravil-mytya-golovy/>
3. Алопеція – що провокує хворобу та як зменшити її прояви? URL: <https://berezhy-sebe.com/shcho-provokuie-alopetsiiu-ta-yak-zmenshyty-proiavy-khvoroby/>
4. Алопеція (облисіння). Причини випадіння волосся, діагностика та методи лікування алопеції. URL: <https://grace-clinics.com/blog/alopeciya-oblisinnya/>
5. Алопеція. причини та лікування. URL: <https://altamedica.com.ua/alopeciya-prichini-ta-likuvannya>
6. Анатомія і будова волосся людини. URL: <https://tc-2.pto.org.ua/index.php/item/87-anatomiya-i-budova-volossya-lyudini>
7. Апаратні процедури. URL: <https://brennerclinic.com.ua/ukr/services/aparatni-proczeduri/>
8. Артюх Т. М., Валькова Д. С. Проблема безпечності та вплив фарбуючих речовин на волосся. *II Міжнародна науково-практична конференція. Якість і безпека харчових продуктів* : збірник тез, 12–13 листопада, 2015. Національний університет харчових технологій. Київ, Україна. С. 61–62. URL: <http://uad-jrnl.nau.in.ua/index.php/uad/article/view/54>
9. Будова волосся. URL: <https://www.truffle.od.ua/stroenie-volos/>
10. Випадає волосся – у чому причина і як це виправити? URL: <https://fitomarket.com.ua/ua/fitoblog/vipadajut-volosi-v-chem-prichina-i-kak-jeto-ispraviti>
11. Випадіння волосся: причини і методи лікування. URL: <https://mcda.clinic/konsultaciya-trihologa/vipadenie-volos/>
12. Випадіння волосся: яка норма, причини, хвороби та догляд. Розповідає дерматолог-трихолог. URL: <https://suspilne.media/523401-vipadinna-volossa->

[aka-norma-pricini-hvorobi-ta-doglad-rozpovidae-dermatolog-triholog/](#)

13. Волосся – індикатор здоров`я. URL: <https://dila.ua/news/volossya-indykator-zdorovya.html>
14. Волосся людини. URL: <https://www.bsmu.edu.ua/blog/5081-volossya-lyudini/>
15. Все про волосся людини: структура, будова та функції, проблеми та догляд. URL: <https://alphacellclinic.com/blog/volossya/volossya-budova-ta-funktsiyi-problemy-ta-doglyad/>
16. Грибкові захворювання шкіри і волосся у дітей та їх профілактика. URL: <https://www.bsmu.edu.ua/blog/1304-grybkovi-zahvoruvannja/>
17. Дарсонвалізація волосся: що це таке і для чого вона потрібна. URL: <https://galka.if.ua/darsonvalizatsiya-volossya-shho-tse-take-i-dlya-chogo-vona-potribna/>
18. Догляд за волоссям (реферат). URL: <https://ukrreferat.com/chapters/medicina/doglyad-za-volossyam-referat-1.html>
19. Догляд за волоссям. Типи волосся, фактори, що впливають на стан волосся. URL: https://my-tvorchyy.blogspot.com/p/blog-page_18.html
20. Життєвий цикл волосся. URL: <https://eliokap.com.ua/hair>
21. Зачіска. Курсова робота. Матеріали для студентів. URL: <http://surl.li/nqblq>
22. Здорове волосся – це можливо. URL: https://lb.ua/blog/larisa_lonchar/564864_zdorove_volossya-tse_mozhlivo.html
23. Злидень О.П. Проект № 6 «Моя зачіска». Урок № 32.Тема: Натуральні рослинні засоби для догляду за волоссям. *Всеосвіта*. URL: <http://surl.li/nqbkkm>
24. Лікування грибка волосся і шкіри голови. URL: <https://brennerclinic.com.ua/ukr/services/gribok-volosistoyi-chastini/>
25. Лупа: причини появи та методи боротьби. URL: <https://vitaminclub.ua/blog/lupa-prichini-poyavi-ta-metodi-borotbi>
26. Мезотерапія волосся: всі тонкощі процедури. URL: <https://oxford-med.com.ua/ua/media-center/publikacii/mezoterapiya-volos/>

27. Михальчук А.О. Розробка рецептури спрею для волосся з антибактеріальними властивостями / магістерська дисертація / наук. керівник Бережницька О.С. Київ, 2019. 103 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/32691/1/Mykhalchuk_magistr.pdf
28. Моє волосся – одна з найкращих моїх окрас: 50+ корисних порад по догляду. URL: <https://handmadeliuata.com/moye-volossya/>
29. Нові форми для косметологічного догляду за волоссям. URL: https://ua-m.iliveok.com/beauty/novi-formy-dlya-kosmetologichnogo-doglyadu-za-volossyam_68886i15912.html
30. Основи перукарської справи : підручник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти / Н.А. Горбатюк, О.Ш. Зінченко, Г.І. Откидач та ін. Київ : Грамота, 2020. С. 256.
31. Пігментація волосся. URL: http://um.co.ua/9/9-11/9-116756.html#google_vignette
32. Пігментація волосся. URL: <https://jak.bono.odessa.ua/articles/pigmentacija-volossja.php>
33. Пігментація волосся. URL: <https://jak.koshachek.com/articles/pigmentacija-volossja.html>
34. Проблеми з волоссям? Трихолог допоможе! URL: <https://vidnovlennya.center/problemi-z-volossyam-triholog-dopomozhe/>
35. Розробка складу лікувально-косметичного засобу для профілактики випадіння волосся / О. І. Павх, Л. В. Соколова, Г. Р. Козир, О. М. Барна. Запорожский медицинский журнал. 2012. № 3. С. 26–27.
36. Себорея шкіри голови: як розпізнати й усунути? URL: https://tsn.ua/lady/blogi/themes/health_sport/seboreya-shkiri-golovi-yak-rozpiznati-y-usunuti-1396938.html
37. Сучасна перукарська справа [Текст] : підруч. для проф.-техн. навч. закладів / Л.Г. Гутиря; Пер. з рос. Ю.І. Стадниченка. Х. : Фоліо, 1997. 462 с. : іл.
38. Типи волосся і догляд за ними. URL: <https://ukrhealth.net/tipi-volossya-i->

[doglyad-za-nimi/](#)

39. Трихологія. URL: <https://aksioma.clinic.ua/service/doroslym-trixologiya>
40. Трихологія: що варто знати про здоров'я свого волосся. URL: <https://fineline.ua/tryhologiya-znannya-svogo-volossya/>
41. Чому випадає волосся та що з цим робити: відповідає трихолог. URL: <https://vogue.ua/article/beauty/vołosy/chomu-vipadaye-volossya-ta-shcho-z-cim-robiti-vidpovidaye-triholog-50174.html>
42. Шкіра та волосся: будова та функції. Реферат. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/biolog/23232/>
43. Що таке лупа і як її позбутися? URL: <https://doc.ua/ua/news/articles/kak-izbavitsya-ot-perhoti-10-proverennyh-sredstv>
44. Що таке мезотерапія волосся? URL: <https://harmony-health.com.ua/blog/chto-takoe-mezoterapiya-vołos/>
45. Як доглядати за різними типами волосся? URL: <https://barbercompany.com/kak-uhazhivat-za-raznymi-tipami-vołos/>
46. Як змусити волосся рости швидше і стати густішим: 10 порад від професіоналів. URL: <https://tsn.ua/lady/zdorovye/zdorovyi-obraz-zhizni/yak-zmusiti-volossya-rosti-shvidshe-i-stati-gustishim-10-porad-vid-profesionaliv-2456650.html>
47. Як позбутися лупи? URL: <https://apteka-ds.com.ua/blog-item/yak-pozbutysia-lupy>
48. Як правильно доглядати за різними типами волосся: Розповідає експерт. URL: <https://1plus1.ua/novyny/ak-pravilno-dogladati-za-riznimi-tipami-volossa-rozpovidaie-ekspert>
49. Як правильно мити волосся – поради, лайфхаки та техніки. URL: <http://surl.li/nqbko>
50. Як правильно мити голову? URL: <https://onclinic.ua/blog/howto-kak-pravilno-myt-golovu>

ДОДАТКИ

Національний фармацевтичний університет

Факультет медико-фармацевтичних технологійКафедра косметології і ароматологіїРівень вищої освіти другий магістерськийСпеціальність 226 Фармація, промислова фармаціяОсвітня програма ОП Технології парфумерно-косметичних засобів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри
косметології і ароматологіїОксана РЯБОВА

«01» вересня 2023 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗДОБУВАЧКИ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Діани РОДРІГЕС ЕРНАНДЕС

1. Тема кваліфікаційної роботи: Боротьба з випадінням волосся в умовах
косметологічного закладукерівник кваліфікаційної роботи Тетяна МАРТИНЮК к.фарм.н., доц

(прізвище, ім'я, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом НФаУ від “ 01 ” листопада 2023 року № 242

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи _____

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи робота викладена на 53 сторінках машинопису
і складається зі вступу, трьох розділів, списку використаних джерел, що містить 50
найменувань. Обсяг основного тексту 46 сторінок4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
розробити, обґрунтувати та впровадити в косметологічну практику раціональні схеми
корекція випадіння волосся з використанням косметологічних процедур та косметичних
препаратів; досліджувати ефективність запропонованих схем корекції на різних етапах їх
впровадження.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

рисунки – 28таблиці – 0

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, посада консультанта	Підпис, дата			
		завдання видав		завдання прийняв	
1.	Тетяна МАРТИНЮК, доцент каф. КіА	01.09.23		01.09.23	
2.	Тетяна МАРТИНЮК, доцент каф. КіА	09.10.23		09.10.23	
3.	Тетяна МАРТИНЮК, доцент каф. КіА	01.11.23		01.11.23	

7. Дата видачі завдання _____ 01.09.23 _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів кваліфікаційної роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел.	вересень	виконано
2.	Розробка методології дослідження.	жовтень	виконано
3.	Сбір анамнезу у пацієнтів досліджуваної групи. Оформлення необхідної документації.	листопад	виконано
4.	Розробка індивідуальних схем корекції. Підпис листа інформаційної згоди.	листопад	виконано
5.	Інструментальні дослідження стану шкіри пацієнтів досліджуваної групи до впровадження схем корекції	листопад	виконано
6.	Впровадження схем косметичного догляду	листопад - грудень	виконано
7.	Інструментальні дослідження стану шкіри пацієнтів досліджуваної групи після впровадження схем корекції.	грудень	виконано
8.	Викладення основного матеріалу.	грудень	виконано
9.	Оформлення магістерської роботи.	грудень	виконано
10.	Оформлення документів до захисту.	січень	виконано

Здобувачка вищої освіти _____

Діана РОДРІГЕС ЕРНАНДЕС

Керівник кваліфікаційної роботи _____

Тетяна МАРТИНЮК

ВИТЯГ З НАКАЗУ № 242
по Національному фармацевтичному університету
від 01 листопада 2023 року

Затвердити тему, керівника та рецензента кваліфікаційної роботи здобувачу вищої освіти заочної форми здобуття освіти факультету медико-фармацевтичних технологій НФаУ 2024 року випуску:

№ з/п	Прізвище, ім'я по батькові здобувача вищої освіти	Тема кваліфікаційної роботи (українською мовою)	Тема кваліфікаційної роботи (англійською мовою)	Керівник кваліфікаційної роботи	Рецензент кваліфікаційної роботи
1.	Родрігес Ернандес Діана Луїсівна	Боротьба з випадінням волосся в умовах косметологічного закладу	Hair loss control in a beauty salon	доц. Мартинюк Т. В.	доц. Карабут Л.В.

ПІДСТАВА: службова записка завідувача кафедри про затвердження теми кваліфікаційної роботи, керівника та рецензента.

З оригіналом згідно:

Декан факультету медико-фармацевтичних технологій О.І. Набока

ВИСНОВОК

**Комісії з академічної доброчесності про проведену експертизу
щодо академічного плагіату у кваліфікаційній роботі
здобувача вищої освіти**

№ 124996 від « 28 » грудня 2023 р.

Проаналізувавши випускну кваліфікаційну роботу за магістерським рівнем здобувача вищої освіти денної форми навчання Родрігес Ернандес Діани Луїсівни, 6 курсу, _____ групи, спеціальності 226 Фармація, промислова фармація, на тему: «Боротьба з випадінням волосся в умовах косметологічного закладу / Hair loss control in a beauty salon», Комісія з академічної доброчесності дійшла висновку, що робота, представлена до Екзаменаційної комісії для захисту, виконана самостійно і не містить елементів академічного плагіату (компіляції).

**Голова комісії,
професор**

Інна ВЛАДИМИРОВА

ВІДГУК

**наукового керівника на кваліфікаційну роботу другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності 226 Фармація, промислова фармація**

Діани РОДРІГЕС ЕРНАНДЕС

на тему: «Боротьба з випадінням волосся в умовах косметологічного закладу»

Актуальність теми. Випадання волосся – це поширена проблема, яку можна вирішити за допомогою вітамінних і мінеральних добавок. Вітаміни та мінерали важливі для нормального росту та функціонування клітин і можуть сприяти випаданню волосся, коли вони недостатні.

Практична цінність висновків, рекомендацій та їх обґрунтованість. Розглянуто основні аспекти етіопатогенезу та корекції випадіння волосся в умовах косметологічних установ. Вивчено поживний раціон досліджуваної групи пацієнтів. Проведена діагностика стану шкірних покривів із застосуванням біофізичних методів дослідження.

Оцінка роботи. Роботу виконано на високому професійному рівні, розв'язано поставлені цілі та впроваджено завдання дослідження. У роботі використано методологію наукового пізнання. Послідовно застосовані загальнонаукові методи: аналіз (проспективний та ретроспективний), синтез (порівняльно-порівняльний), а також приватно-наукові методи (клінічні, інструментальні, соціометричні, статистичні). Автором виконано весь обсяг досліджень: проведено дослідження функціональних показників, проведено обробку та аналіз отриманої інформації, складена база даних та вироблена її статистична обробка.

Загальний висновок та рекомендації про допуск до захисту. При проведенні експерименту Діана РОДРІГЕС ЕРНАНДЕС продемонструвала гарні знання в сфері практичної косметології та справилась з поставленою задачею, виявивши при цьому здібності до проведення самостійних досліджень. Роботу рекомендовано до захисту

Науковий керівник:

«08» грудня 2023 р.

Тетяна МАРТИНЮК

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 226 Фармація, промислова фармація

Діани РОДРІГЕС ЕРНАНДЕС

на тему: «Боротьба з випадінням волосся в умовах косметологічного закладу»

Актуальність теми. Краса нашого волосся багато в чому визначається тим, як ми відчуваємося, тому що це барометр нашого стану. Коли у нас хороший стан здоров'я, наше волосся в порядку. Вона стає поступливою, красиво тече та легко стилізується. Але коли в людини застуда чи втома, волосся болісно реагує. Якщо поганий стан здоров'я може бути прихований, а шкірні проблеми можуть бути замасковані макіяжем, то волосся – неможливо. Тому ми повинні приділяти волоссю таку ж увагу, як і очам, рукам, тілу та обличчю.

Теоретичний рівень роботи. У роботі наведено моніторинг спеціалізованих літературних джерел медичного, фармацевтичного і косметологічного профілю. Розглянуто основні аспекти корекції випадіння волосся в умовах косметологічних установ. Складені індивідуальні карти клієнтів, пацієнти ознайомлені з протоколами проведення процедур. Проведена діагностика стану шкірних покривів із застосуванням біофізичних методів дослідження.

Пропозиції автора по темі дослідження. Враховуючи особливості підходу до корекції випадіння волосся, автором була наведена концепція досліджень, яка дозволила розробити індивідуальні ефективні й безпечні схеми корекції в умовах косметологічних установ. Вибрано об'єкти досліджень, які обумовлюють ефективність впровадження розроблених схем корекції в умовах косметологічних установ. Відпрацьовано основні методи досліджень, які дозволяють проконтролювати й довести ефективність впровадження розроблених схем корекції в умовах косметологічних установ.

Практична цінність висновків, рекомендацій та їх обґрунтованість. Після проведення курсу процедур у пацієнтів досліджуваної групи спостерігали позитивну динаміку клінічних та біофізичних показників.

Недоліки роботи. Відсутні публікації автора за темою роботи.

Загальний висновок і оцінка роботи. Робота виконана на високому професійному рівні, відповідає усім вимогам і може бути представлена в Державну екзаменаційну комісію для захисту.

Рецензент

доц. Лариса КАРАБУТ

«12» грудня 2023 р.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Витяг з протоколу
засідання кафедри косметології і ароматології НФаУ
№ 11 від 18 грудня 2023 року**

Голова: завідувачка кафедри, кандидат мед. наук, доц. Рябова О.В.

Секретар: доц. Мартинюк Т.В.

ПРИСУТНІ: зав. каф., доц. Рябова О.В., проф. Башура О.Г., проф. Філіпцова О.В., доц. Мартинюк Т.В., доц. Петровська Л.С., доц. Пасічник О.В., ас. Ковальчук К.О.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Про представлення до захисту в Екзаменаційну комісію кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти випускного курсу НФаУ 2024 року випуску

СЛУХАЛИ: Про представлення до захисту в Екзаменаційній комісії кваліфікаційної роботи на тему: «Боротьба з випадінням волосся в умовах косметологічного закладу» здобувачки вищої освіти випускного курсу НФаУ 2024 року випуску Діани РОДРІГЕС ЕРНАНДЕС
Науковий (-ві) керівник (-ки) доц. Тетяна МАРТИНЮК
Рецензент доц. Лариса КАРАБУТ

УХВАЛИЛИ: Рекомендувати до захисту кваліфікаційну роботу здобувачки вищої освіти 6 курсу 1б групи Діани РОДРІГЕС ЕРНАНДЕС
(прізвище, ім'я)

на тему: «Боротьба з випадінням волосся в умовах косметологічного закладу»

Голова

завідувачка кафедри,
кандидат мед. наук, доц.

(підпис)

Оксана РЯБОВА

Секретар

доцент

(підпис)

Тетяна МАРТИНЮК

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОДАННЯ ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Направляється здобувачка вищої освіти Діана РОДРІГЕС ЕРНАНДЕС до захисту кваліфікаційної роботи за галуззю знань 22 Охорона здоров'я спеціальністю 226 Фармація, промислова фармація освітньою програмою Технології парфумерно-косметичних засобів на тему: Боротьба з випадінням волосся в умовах косметологічного закладу

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____ / Ольга НАБОКА

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Здобувачка вищої освіти Діана РОДРІГЕС ЕРНАНДЕС продемонструвала гарні знання в сфері практичної косметології та справилась з поставленою задачею, виявивши при цьому здібності до проведення самостійних досліджень.

Керівник кваліфікаційної роботи

Тетяна МАРТИНЮК

«08» грудня 2023 р.

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційну роботу розглянуто. Здобувачка вищої освіти Діана РОДРІГЕС ЕРНАНДЕС допускається до захисту даної кваліфікаційної роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувачка кафедри
косметології і ароматології

Оксана РЯБОВА

«18» грудня 2023 р.

Кваліфікаційну роботу захищено

у Екзаменаційній комісії

« ___ » _____ 2024 р.

З оцінкою _____

Голова Екзаменаційної комісії,

доктор медичних наук, професор

_____ / Людмила БОЛОТНА /